

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Latvijas
Kūdras ražotāju
asociācija

LIFE14 CCM/LV/001103 „LIFE REstore - Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā”

Dabas lieguma „Laugas purvs” dabas aizsardzības plāna izstrādes 1.uzraudzības grupas sanāksmes protokols.

Notiek: Limbažu novada Vidrižu pagasta Bīriņu Sabiedriskajā centrā 14.10.2016.

Sanāksmes sākums: pkst.11:00

Sanāksmi vada: Gita Strode, Dabas aizsardzības pārvalde

Protokolē: Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”, (pēc audioieraksta)

Piedalās:

1. Juris Pētersons, biedrība „Baltijas krasti”, projekta vadītājs
2. Oļģerts Aleksāns, biedrība „Baltijas krasti”, eksperts
3. Sandra Romeiko Limbažu novada pašvaldība
4. Jānis Ļevšins, Limbažu pašvaldības Vidrižu pagasta pārvaldnieks
5. Laura Grīnberga, DAP, REstore projekts, biotopu eksperts
6. Gunta Krastiņa, A/S Latvijas valsts meži
7. Gita Strode, DAP, departamenta direktore
8. Ilze Strauta, DAP
9. Antra Strautniece, Valsts meža dienests
10. Dace Actiņa, Krimuldas novada dome, teritorijas plānotāja
11. Elīna Konstantinova, biedrība „Baltijas krasti”
12. Gundega Freimane, biedrība „Baltijas krasti”.

Gita Strode, (turpmāk G.S.) atklāj sanāksmi, informē par sanāksmes saturu, dod vārdu Gundegai Freimanei.

Gundega Freimane, (turpmāk -G.F.) aicina klātesošos stādīties priekšā, jo pirmo reizi ir sanākusi uzraudzības grupa uz kopīgu sanākumi.

G.F. stāsta par paveikto dabas aizsardzības plāna izstrādē:

Īsumā par plāna izstrādes gaitu - maijā notika informatīvā sanāksme, pa vasaru eksperti veica teritorijas izpēti, pašlaik tiek nodotas atskaites, apkopoti pētījumi un gatavota plāna redakcija. Pēc grafika pirmā uzraudzības grupas sanāksme bija paredzēta novembrī, bet nolēmām to rīkot ātrāk, jo ir jau aktualizējušies daži jautājumi, kas būtu jāizrunā uzraudzības grupā.

Ir konstatētas nesakritības dabas lieguma platībā - pēc Natura 2000 datu slāņa uzrādās 740 ha, bet DAP mājaslapā, un līdz ar to visos citos publiskajos dokumentos parādās 755 ha. Kad sāks darbu jaunais kartogrāfs, vēlreiz precizēsim platības.

Purvu biotopu eksperte pēc biotopu kartēšanas dabā, ir konstatējusi izmaiņas līdzšinējā kartējumā. Dažās vietās ir uzlabojies purva ekoloģiskais stāvoklis, iespējams, to veicinājusi aizsprostu parādīšanās uz grāvjiem pie Višezera, kā rezultātā ievērojama daļa no degradēto purvu platības, kas iepriekš tika kartēta kā biotops Degradēti augstie purvi, koros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās, kods 7120, pašlaik var tikt klasificēta kā ES aizsargājams biotops 7110* *Neskarti augstie purvi*. Dabas liegumā nav konstatēts biotops *Pārejas purvi un slīkšņa*, 7140.. Tas ir sastopams pie dabas lieguma robežas purva malā pirms Lodes ezera. Purva centrālajā daļā 14 ha platībā ir konstatēts līdz šim dabas liegumā neatzīmēts biotops

Rhynchosporion albae pioniersabiedrības uz mitras kūdras vai smiltīm 7150. Ļoti bagātīga ir ciņu mazmeldra atradne praktiski visā dabas lieguma platībā, kā arī purvā ārpus lieguma. Ir konstatētas ierobežoti izmantojamās augu - staipekņu sugas ārpus dabas lieguma robežas tuvumā. Šovasar nav konstatēta MK not. Nr. 396 iekļautā īpaši aizsargājamā sūnu suga, kas minēta Natura 2000 datu bāzē – sfagnu apaļlape *Odontoschisma sphagni*, bet tomēr apstākļi ir piemēroti šīs sugas augšanai.

Meža biotopu kartējumā nav gaidāmas ievērojamas izmaiņas, bet attiecībā uz saldūdens biotopiem, būs jauns biotopa veids - upes. Pēc konsultācijām ar saldūdens biotopu ekspertiem Uvi Suško un Andri Urtānu, mūsu eksperte Rūta Sniedze – Kretalova veiks kartējumā izmaiņas un no Višezera iztekošā Viršupe tiks klasificēta kā atsevišķs biotops.

No zīdītājdzīvnieku eksperta ir ziņas, ka ir konstatētas četras aizsargājamo sīkspārņu sugas. Putnu eksperts šogad pirmo reizi dabas liegumā ir novērojis sešas jaunas aizsargājamās putnu sugas. Ir konstatētas Putnu Direktīvas I pielikuma sugas - baltais gārnis (medī), jūras ērglis (medī), purva piekūns (medī), ziemeļu gulbis (neligzdojošs pāris), upes zīriņš (ligzdoja 5 pāri), vakarlēpis (ligzdo). Ornitologs vēl pašlaik veic putnu rudens migrācijas novērojumus. Kopumā vērtējot, purvs ir ļoti skaists, interesants, ar daudz lāmām un akačiem. Caur purvu tek upīte, tādi purvi Latvijā ir tikai kādi četri - pieci. Purva sirds, tēlaini runājot, ir Višezers, kuram arī nākotnē jānodrošina pašreizējais ūdens līmenis un nav pieļaujama ūdens aizplūšana no Višezera, ja gadījumā esošie aizsprosti neiztur ūdens spiedienu. Visi eksperti atzīmē, ka dabas lieguma robeža savulaik ir novilkta mākslīgi, un purvs kā vienota ekoloģiska sistēma turpinās ārpus lieguma, daži eksperti uzsver, ka ārpus lieguma dabas vērtības ir vēl izteiktākas nekā pašā liegumā.

Šajā sanāksmē mums jāizskata trīs pašreiz būtiskie jautājumi – 1) dabas lieguma robežzīmes (ozollapas), to daudzums, izvietojums, 2) konstatētās dabas vērtības ārpus dabas lieguma un iespējamā dabas lieguma paplašināšana pa purva dabisko robežu, 3) dambju būve pie Lodes ezera un Višezera. Sāksim ar jautājumu par dambju būvi, par to detalizēti stāstīs hidrologs Oļģerts Aleksāns.

Oļģerts Aleksāns (turpmāk O.A.) stāsta par Višezera un Lodes ezera hidroloģisko izpēti, tur esošajiem dambjiem, to tehnisko stāvokli un turpmākajiem darbiem:

Pie Višezera uzbūvētie dambji nav stabili, tie nav profesionāli būvēti, nav izmantoti atbilstoši materiāli, ja pārrauj kaut vienu no trim galvenajiem dambjiem, ezerā notiek ļoti strauja ūdens notece un atjaunot to ir daudz grūtāk un ilgāk nekā uzbūvēt kārtīgus aizsprostus.

Lodes ezers un Višezers ir katrs savā sateces baseinā, tādēļ nevar cerēt, ka uzbūvējot aizsprostus pie viena ezera, automātiski izlīdzināsies līmenis otrā - aizsprostu jābūvē abos ezeros. Sākumā likās, ka Lodes ezerā grāvji ir aizauguši, bet, sīkāk izpētot, konstatēts, ka iekāpjot grāvī, jūtama ūdens straume, tātad grāvis joprojām funkcionē un susina mežu – arī Lodes ezera grāvi vajadzētu nosprostot. Tālāk O.A. stāsta par grāvju īpatnībām, dažādajiem augstumiem, par labākajām vietām dambju būvei, par piebraukšanas ceļiem.

G.S. jautā, kad paredzēta grāvju dambēšana.

G.F.: pēc plāna sabiedriskās apspriešanas, būs skaidrs, vai nav iebildumi pret plānotajiem darbiem, paralēli varēs sākt gatavot tehnisko projektu un grāvjus varētu aizsprostot nākošajā vasarā.

O.A. saka, ka, iespējams, varētu iztikt bez tehniskā projekta, ja paredzētās darbības ir sākotnējās vides atjaunošana.

Juris Pētersons (turpmāk J.P.) izsaka viedokli, ka ņemot vērā plānotās darbības un LR likumdošanu tā būtu nevis dambju būvniecība, bet zemes virsmas atjaunošana sākotnējā stāvoklī vai grāvju aizbēršanu, un tad, iespējams, šo darbību neklasificētu par būvniecību.

G.S. saka, ka līdz šim tā tomēr ir tikusi klasificēta kā būvniecība, kas, visticamāk būs jāsaskaņo pašvaldības būvvaldē, izejot tam paredzēto procedūru.

Ilze Strauta papildina, ka esot skaidrojums, ka visi darbi, kas notiekot dziļāk par 40 cm zem zemes virsmas līmeņa skaitās kā būvniecība.

J.P.: kad plāns jau būs tuvāk noslēgumam, mēs sāksim saskaņošanas procesu pašvaldībās, jo katrs no ezeriem atrodas savā pašvaldībā. Tad būs zināms, kādus saskaņojumus prasa pašvaldību būvvaldēs.

Dace Actiņa stāsta par saskaņošanas procesu – pastāv iespēja, ka saskaņošanas procesā būvvalde prasa topogrāfisko plānu., No Valmieras Reģionālās vides pārvaldes saņem tehniskos noteikumus, izstrādā projektu, nāk uz būvvaldi saskaņot.

G.S. piebilst, ka Valmieras RVP prasīs no Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojumu. Vieglāks process būs tad, ja uz to brīdi dabas aizsardzības plāns būs Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā.

Diskusija par saskaņošanas procesu, par termiņiem, par Ķemeru piemēru, kur dambju būvniecība nebija paredzēta dabas aizsardzības plānā, tādēļ bija nepieciešams ietekmes uz Natura 2000 teritoriju izvērtējums.

J.P. jautā, cik ilgi ilgst plāna apstiprināšana ministrijā.

G.S. atbild, ka tas notiek ātri, pat dažu dienu laikā, ja viss ir kārtībā un nav nekādi protesti no pašvaldību vai vietējo iedzīvotāju puses. Iepriekš viss kārtīgi jāizrunā, ar visiem ieinteresētajiem jāsaskaņo paredzētās darbības, lai pēc sabiedriskās apspriešanas nesāktos skaļi protesti, kas kavē plāna apstiprināšanu.

Notiek diskusija par iespējamiem šķēršļiem plāna saskaņošanā, par dabas lieguma robežošanu ar A.Špata dzērveņu laukiem, par savestajiem dzelzceļa gulšņiem, par to iespējamo kaitīgumu, jo tie, iespējams, joprojām ir piesūcināti ar kaitīgām vielām.

G.S. jautā vai nav veiktas ūdens analīzes, lai noteiktu gulšņu ķīmisko ietekmi uz apkārtējo vidi.

G.F. atbild, ka dabas liegumā gulšņi neatrodas, tie atrodas ārpus lieguma.

G.S. jautā par pašvaldību viedokli par plānā paredzētajām darbībām.

G.F. paskaidro, ka pašvaldības šodien pirmo reizi dzird par plāna mērķiem un paredzētajiem pasākumiem.

Jānis Ļevšins saka, ka vajadzētu sākumā visu sīki detaļās izstāstīt gan iedzīvotājiem, gan pašvaldību pārstāvjiem par paredzētajām darbībām, īpaši par iespējamo teritorijas paplašināšanu. Vajadzētu personiski informēt visus zemes īpašniekus.

Dace Actiņa piedāvā atsūtīt pašvaldībā pieejamos datus par blakus teritoriju zemju īpašniekiem, lai ar viņiem var personiski izrunāt jautājumu par iespējamo dabas lieguma paplašināšanu, ja plāna izstrādātāji varētu sagatavot karti DNG formā.

G.S. stāsta par pašlaik pieejamām kompensācijām, ja meža zeme atrodas dabas liegumā - tas ir 160 eiro par hektāru katru gadu, bez tam tiek samazināts zemes īpašuma nodoklis. Tas neattiecas uz purvu, bet tikai uz meža zemi, uz meža nogabaliem.

G.F. skaidro, ka vēl nekas nav konkrēti izlemts par priekšlikumu liegumu paplašināt. Pašlaik ir tikai apzinātas dabas vērtības ārpus dabas lieguma, jo purvs ir kā vienota ekosistēma, bet dabas liegumā ir iekļauta tikai centrālā daļa. Pēc pašreizējās likumdošanas kūdras izstrāde šeit nebūs iespējama, ja kāds arī gribētu to uzsākt, tādā gadījumā tiktu prasīts veikt ietekmes uz Natura 2000 teritorijas novērtējumu. Ir pilnīgi skaidrs, ka tas netiktu atļauts, jo kūdras izstrāde vienā purva daļā viennozīmīgi nelabvēlīgi ietekmētu Natura 2000 teritorijas dabas vērtības. Savukārt ir zemes īpašnieki, kuri paši ir izteikuši vēlēšanos, lai viņu meža zeme tiktu iekļauta dabas liegumā, jo uz purva salām tāpat nav atļauts izstrādāt mežu, bet nekāda

kompensācija netiek maksāta. Ja šīs purva salas būtu dabas liegumā un klasificētas kā Natura 2000 teritorijas, zemes īpašniekiem būtu pieejama kompensācija par aprobežojumiem meža zemēs.

G.F. jautājums par robežzīmēm - ir sagatavota karte ar iespējamo robežzīmju izvietojumu, pašlaik robežzīmes paredzētas daudz vietās, mēs varētu iezīmēt prioritātes - kurās vietās zīmes vajadzētu izvietot noteikti, kurās tikai tad, ka ir pieejami lielāki finansu līdzekļi.

G.S. jautā vai robežzīmes ir paredzētas uzstādīt REstore projekta ietvaros.

G.F. saka, ka nav paredzēts.

Dace Actiņa paziņo, ka tikko ir apstiprināts Krimuldas novada jaunais teritorijas plānojums.

G.F. saka, ka pārskatīs jauno teritorijas plānojumu un veiks labojumus dabas aizsardzības plānā.

G.S. jautā, vai ir plānota purva taka, par kuru bija izteikti priekšlikumi informatīvajā sanāksmē. Piebilst, ka pie viena vajadzētu padomāt par stenda vietu reizē ar robežzīmēm.

G.F. atbild, ka ideja par visa purva šķērsošanu no Lēdurgas pagasta uz Špata kunga dzērveņu laukiem nav pārāk laba, jo purvā tomēr ir liela putnu bagātība un ornitologs iebilst par lielu cilvēku koncentrāciju purva centrālajā daļā un rajonā ap Višezeru. Bez tam, lai taka būtu droša, būtu jābūvē dēļu laipas, kas ir dārgs pasākums un pēc tam šīs laipas ir arī jāuztur. Jautā, kāds ir Latvijas Valsts Mežu viedoklis par taku būvi un uzturēšanu.

Gunta Krastiņa atbild, ka Valsts mežiem nav iebildumu, ja tiks paredzēta taka un ja kāds plāno to būvēt, bet Valsts meži noteikti neuzņemsies takas uzturēšanu.

Notiek diskusija par labāko takas novietojumu, lai tā nekoncentrētos ap putniem nozīmīgo Višezeru. Tiek ievilkti iespējamie maršruti no Lodes ezera, pa veco kara ceļu, ar izeju uz dzērveņu laukiem.

Klātesošie vienojas, ka konkrētu nākošās sanāksmes datumu pašlaik nenozīmēs.

G.S. slēdz sanāksmi.

Sanāksme beidzas 12:15

Protokolēja: Gundega Freimane